

DOM

afsagt den 30. maj 2024 af Vestre Landsrets 13. afdeling (dommerne Stig Glent-Madsen, Kim Rasmussen og Jakob Herborg (kst.)) i ankesag

V.L. S-1038-23

Anklagemyndigheden

mod

J [REDACTED]

(advokat Jacob Fenger, Aarhus)

Retten i Aalborg har den 1. maj 2023 afsagt dom i 1. instans (rettens nr. 18-4399/2022).

Påstande

Tiltalte har påstået frifindelse, subsidiært stadfæstelse.

Anklagemyndigheden har påstået domfældelse i overensstemmelse med den for byretten rejste tiltale samt skærpelse.

Supplerende oplysninger

Der er for landsretten fremlagt yderligere billeder af maleromrøreren og af en dør ind til det lokale, hvor maleromrøreren er placeret.

Forklaringer

Vidnerne K [REDACTED], M [REDACTED], K [REDACTED] og J [REDACTED] har for landsretten i det væsentlige forklaret som i 1. instans.

K [REDACTED] har supplerende forklaret, at proceduren "lock out-tag out" også var gældende før ulykken. Proceduren medfører, at man skal slukke for strømmen eller luften, der driver maskinen, før man f.eks. rører ved maskinens bevægelige dele. Man afbryder energiforsyningen, sætter en hængelås på, låser og putter nøglen i lommen. De har haft denne faste procedure i over 20 år. De træner i proceduren hvert år. M [REDACTED] har været i virksomheden i over 22 år. M [REDACTED] kender proceduren og har været på kursus. M [REDACTED] skulle oplære nye medarbejdere, herunder "lock out-tag out"-proceduren. Forevist foto i ekstrakten side 60, viser det malertanken. Omrøreren sikrer mod bundfald. Malingen pumpes ud til malermaskinen. Når tanken er tom, skal den skiftes. I den forbindelse tager man omrøreren op. Man trækker op i en ring, hvorved vingerne på omrøreren kommer op, hvorefter omrøreren kan tages op af tanken. På fotoet ekstrakten side 61, ses den afbryder, hvormed man kan afbryde strømmen til omrøreren. På fotoet ekstrakten side 62, ses døren indtil rummet med tankene. Det er den eneste adgangsdør til lokalet. På døren hænger et skilt, der skal minde om "lock out-tag out"-proceduren.

Der er fast procedure i J [REDACTED], at en arbejdsulykke skal meldes til ledelsen. Det er et amerikansk selskab. Man foretager efterfølgende en grundig evaluering af det passerede og foretager rettelser, hvis forløbet har givet anledning hertil. I den konkrete sag lavede man en ekstra sikkerhedsforanstaltning, således at strømmen til omrøreren automatisk afbrydes, når den tages op af tanken.

M [REDACTED] er fortsat ansat, men arbejder på deltid på grund af psykiske forhold.

I forbindelse med det årlige sikkerhedskursus, laver de en quiz om arbejdsmiljø, som M [REDACTED] har gennemført og besvaret tilfredsstillende. Kurset afholdes hvert år i uge 17. Kurset er gennemført både før og efter ulykken.

Det er korrekt, at el-omrøreren blev opsat 1-1½ år før ulykken. Der har også været sikkerhedskurser, efter maskinen er sat op, og som M [REDACTED] har deltaget i. I forbindelse med at den eldrevne omrører blev opsat, blev medarbejderne instrueret i dens anvendelse, herunder også M [REDACTED]. "Lock out-tag out"-proceduren gælder generelt, det vil sige også for den eldrevne omrører.

På de luftdrevne omrørere skal luftforsyningen afbrydes, når omrøreren tages op af tanken.

Han ved ikke, om M■■■■■■ altid har taget maleromrøreren op af tanken på den måde, som han gjorde på ulykkestidspunktet. M■■■■■■ har været ansat i næsten 23 år, og der er ikke behov for, at nogen fører tilsyn med, at han udfører arbejdet korrekt.

I lokalet er der fire tanke. Tre er luftdrevne og en er eldrevne. "Lock out-tag out" gælder blandt andet også for disse fire tanke. M■■■■■■ har været teamleder for malerafdelingen og har skiftet tankene i over 18 år.

M■■■■■■ har supplerende forklaret, at malertanken skulle skiftes, fordi den var tom. El-omrøreren var ny og skulle tages op med en kran. Ledningen fra omrøreren var kommet i klemme. Han skulle vise en ny kollega, hvordan tanken skulle skiftes. Ledningen var lidt "levende", og han skulle hjælpe den nye kollega. En anden kollega havde tidligere vist ham, hvordan man skifter tanken på den eldrevne omrører. Han skiftede tanken, som han havde fået vist. Det blev ikke sagt, at strømmen skulle afbrydes, eller at "lock out-tag out" skulle anvendes, men han vidste godt, at strømmen skulle afbrydes, og at "lock out-tag out" var gældende. Både den eldrevne og de luftdrevne omrørere kører i intervaller. Det vidste han godt.

Han har deltaget i sikkerhedskurser mindst en gang om året. Efter el-omrøreren blev sat op, deltog han ikke i sikkerhedskurser, men det skyldes, at han var sygemeldt i en periode.

Han fik 10 % mén efter ulykken. Han kan ikke bruge hånden som før. Når han har anvendt hånden en times tid, får han smerter. Han var sygemeldt indtil august 2021.

Forevist foto på ekstrakten side 62, er det den eneste dør ind til malerrummet. Han husker ikke, om skiltet sad på døren på tidspunktet for ulykken.

Han er bekendt med "lock out-tag out"-proceduren, som er gældende for alle maskiner. Den betyder, at hvis en maskine er i stykker, så afbryder man energien og låser energiforsyningen af. Den procedure har han undervist nye ansatte i. Bortset fra de perioder, han har været syg, har han sidemandsoplært nye kollegaer i denne procedure, der har været gældende i mange år.

Afbryderen til maskinen er markeret med en orange mærkat, som kan ses på fotoet på ekstrakten side 60.

Hvis han havde været alene, kunne ulykken ikke være sket, fordi han ikke både kunne holde kranen oppe og vikle ledningen ud af omrøreren.

K [REDACTED] har supplerende forklaret, at han havde forstået, at "lock out-tag out"-proceduren blev indført efter ulykken. Hans indtryk var, at proceduren før ulykken var, at den ansatte skulle sikre sig, at omrøreren ikke var i drift, inden den blev taget op af tanken, dvs. at omrøreren ikke kørte rundt. Han husker ikke, om proceduren medførte, at energiforsyningen skulle slås fra. Han vurderede, at de nye procedurer var tilstrækkelige til at forebygge, at ulykken kunne ske igen. Det var en ledelsesrepræsentant, som gav ham disse oplysninger. Det skal nok passe, at det var N [REDACTED]. Han tror ikke, at han snakkede med andre. Han har prøvet at kontakte M [REDACTED] telefonisk i forbindelse med sagsbehandling, men det lykkedes ikke at komme i kontakt med ham.

Forevist foto på ekstrakten side 62, kan det godt have været fra den pågældende arbejdsplads. Han husker ikke, om skiltet vedrørende "lock out-tag out" hang på døren, da han besøgte arbejdspladsen.

Foreholdt besvarelsen af spørgsmål 15 og 16 i hans rapport (ekstrakten side 24) er det korrekt, at proceduren før ulykken var, at strømmen skulle slås fra, inden omrøreren blev håndteret, og at der var sket instruktion herom inden ulykken indtraf.

J [REDACTED] har supplerende forklaret, at der altid efter en ulykke iværksættes en procedure, hvorefter alle fabrikker i virksomheden orienteres om ulykken. Området, hvor ulykken skete, lukkes af, og de begynder at undersøge, hvad der er sket, og hvordan det er sket, ligesom de undersøger, hvad man kan gøre for at undgå, at det sker igen. Disse undersøgelser resulterede i, at der blev sat en automatisk afbryder på el-omrøreren, således at strømmen automatisk slås fra, når omrøreren løftes op. M [REDACTED] stod gennem mange år for oplæring af nye medarbejdere og gennemgik de sikkerhedskurser, der er i virksomheden, og havde modtaget instruktion i anvendelsen af maskinerne.

Man kommer ind til området, hvor ulykken skete, gennem en dør. På døren er der opsat et skilt, der skal minde om "lock out-tag out"-proceduren. Et lignende, men mere detaljeret skilt, hang også inde i rummet. Skiltene har hængt der i mange år. "Lock out-tag out"-proceduren har været gældende generelt for J [REDACTED] i mange år. De anvender mange

forskellige maskiner. Proceduren anvendes f.eks. i forbindelse med reparation og vedligeholdelse af maskiner.

El-omrøreren blev opsat i 2020. Medarbejderne blev oplært i anvendelsen af maskinen, herunder også M[REDACTED]. Han ved ikke konkret, hvilken person der gjorde det, men der er en vedligeholdelsesafdeling, som stod for oplæringen.

Landsrettens begrundelse og resultat

Stig Glent-Madsen og Kim Rasmussen udtaler:

Det lægges til grund, at ulykken skete ved, at M[REDACTED] skulle udskifte malertanken og i den forbindelse tog omrøreren op af tanken. Omrøreren var eldrevet og kørte i intervaller. I forbindelse med at M[REDACTED] skulle vikle en ledning ud af propellen til omrøreren, gik denne i gang, hvorved M[REDACTED] fik hånden i klemme og pådrog sig brud på tre fingre.

Ulykken skete således ikke i forbindelse med maleromrørerens sædvanlige drift, men fordi der var opstået en situation, hvor en ledning skulle vikles ud af omrøreren.

Det må efter de afgivne forklaringer og de fremlagte fotos af skiltningen i virksomheden lægges til grund, at tiltalte har en fast såkaldt ”lock out-tag out” procedure for virksomhedens maskiner, f.eks. i forbindelse med vedligeholdelse og reparation, hvorefter energiforsyningen til maskinen skal afbrydes og ikke må kunne genetableres ved en fejl. Der var opsat skilte vedrørende denne procedure ind til det rum, hvor malertankene stod. Det lægges videre til grund, at der på selve omrøreren sidder en knap, der kan afbryde strømmen, således at omrøreren ikke begynder at køre.

M[REDACTED] har været ansat hos tiltalte i over 20 år, hvor han var teamleder i den afdeling, som malertankene hørte til, og blandt andet stod for oplæring af nye ansatte, hvilket han også var i gang med, da ulykken skete. M[REDACTED], der således var en erfaren medarbejder, var efter sin egen forklaring instrueret i ”lock out-tag out”-proceduren, at han kunne afbryde strømmen på siden af omrøreren, og at omrøreren kørte i interval.

M[REDACTED] har forklaret, at ulykken ikke kunne være sket, hvis han havde været alene, fordi han ikke samtidigt kunne have holdt propellen oppe og viklet ledningen ud,

idet han så havde været nødt til at afbryde strømmen. Vi bemærker, at M [REDACTED] havde en særlig anledning til at sikre, at arbejdet blev udført sikkerhedsmæssigt fuldt ansvarligt, når han havde en ansat med under oplæring.

Under disse omstændigheder, hvor M [REDACTED] nemt kunne have afbrudt strømmen, før han viklede ledningen ud af omrøreren, er det ikke bevist, at tiltalte ikke har opfyldt sine forpligtelser efter arbejdsmiljølovens § 45 eller § 18 i bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler, jf. arbejdsmiljølovens § 83, stk. 3. Vi stemmer derfor for at frifinde tiltalte. Det forhold, at tiltalte efterfølgende har ændret maskinens indstilling, således at strømmen automatisk slås fra, når omrøreren tages op, kan ikke føre til en anden vurdering.

Jakob Herborg udtaler:

M [REDACTED] har forklaret, at det var anden gang, at han anvendte el-omrøreren, og at han foretog udskiftningen af malertanken efter de anvisninger, som han havde modtaget. M [REDACTED] har videre forklaret, at han ikke har modtaget anden sikkerhedsinstruktion vedrørende anvendelsen af el-omrøreren, og at han var sygemeldt i tidsrummet omkring den periode, hvor el-omrøreren blev installeret, hvorfor der kan have været afholdt sikkerhedskurser, som han ikke har deltaget i.

Jeg lægger efter bevisførelsen til grund, at el-omrøreren var væsentligt farligere end de luftdrevne omrørere, som M [REDACTED] var vant til at anvende, da den kunne løftes op af palletanken, uden at energitilførslen blev afbrudt, og idet den kørte i intervaller. Herefter, og idet tiltalte ikke har fremlagt dokumentation til støtte for, at M [REDACTED] havde modtaget anden sikkerhedsinstruktion end den af M [REDACTED] angivne side-mandsoplæring, er det bevist, at tiltalte ikke har sørget for, at M [REDACTED] fik den nødvendige oplæring og instruktion i at udføre arbejdet på en farefri måde, jf. arbejdsmiljølovens § 83, stk. 3, jf. § 17, stk. 2. Jeg finder herefter, at tiltalte er skyldig i den rejste tiltale.

Der afsiges dom efter stemmeflertallet.

Byrettens dom ændres derfor, og tiltalte frifindes.

Thi kendes for ret:

Tiltalte, J [REDACTED], frifindes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for begge retter.

Stig Glent-Madsen

Kim Rasmussen

Jakob Herborg

(kst.)

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 30. maj 2024

Julie Ankerstjerne Thoms

retssekretær